

1886

Budapest, 1885.

Ötödik évfolyam 26. szám.

Pén tek, november 13.

KIADÓHIVATAL.
Budapest, Eszterházy-utca
12. sz.

Megjelen minden pénteken.

Előfizetési díj:

Egész évre... 4 frt — kr.
Fél évre... 2 frt — kr.
Negyedévre... 1 frt — kr.
Egyes számok 8 krért
az elárúsító helyeken
kaphatók.A lap szellemi részét illető közlemé-
nyek a szerkesztőséghez, pénz s
értéküldemények reklamációk al-
talában a lap anyagi részét illető
levelezések pedig a fel. szerkesztőhöz
(Gyöngyösi-utca 9. sz.) intézendők.

NÉPJOG

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, Vas-utca 15. sz.

Megjelen minden pénteken.

Előfizetési díj:

Egész évre... 4 frt — kr.
Félévre... 2 frt — kr.
Negyedévre... 1 frt — kr.Egyes számok 8 krért
az elárúsító helyeken
kaphatók.A lap szellemi részét illető közlemé-
nyek a szerkesztőséghez, pénz s
értéküldemények reklamációk al-
talában a lap anyagi részét illető
levelezések pedig a fel. szerkesztőhöz
(Gyöngyösi-utca 9. sz.) intézendők.

Vigyázzunk!

E napokban látott napvilágot Nagyváradon egy röpirat, a melynek szerzője egyebet sem kíván, mint a sajtószabadság részbeni megszorítását. Hogy mily részben óhajtaná Gastmann Móricz a sajtószabadság korlátozását? A neve maga szól; Gastmann Móricz — vérszemet kapott az antisemita sajtóra, s ennek végképeni elnyomása mellett pökhendi módon parlíroz. „Csak a z t a z e g y e t m é g g e n e r á l i s u r u n k!” Így imádkozik s declamál kézzel lábbal a zsidó tollforgató s messze szétterjedő kórus szekundál obégatva az imába, a zsidók kórusa, a kik inkább tünnék a szabadságnak megkorlátozását, csak az ő üzelmeikbe senki bele ne szóljon.

A szabadság ellen dolgoznak ádáz, fondor, alattomos módokon már régóta, azt tudjuk s most föltámad Gastmann Móricz az új proféta egy új paragrafussal a törvényátlán: „É s s e n k i n e m e r j e n I z r a e l n é p e e l l e n k i k e l n i , s e m s z ó b a n , s e m i r á s b a n !”

Tudja-e a zsidó firkoncz, hogy nekünk jó szolgálatot tett röpirkájának közrebocsátásával?

A sajtó megmérhetetlen, kiszámíthatatlan befolyású a társadalomra, a hírlapok befolyása a közvéleményre nagyobb mint a templom, nagyobb mint az iskola, nagyobb mint a könyvek befolyása!

Ezt tudja Gastman Móricz és valamennyi zsidó, s éppen azért különösen tartanak az antisemita hírlapok befolyásától, melyet az a népre gyakorol, tartanak tőle, mert tudják, hogy így a nép is felvilágosítatik a zsidó gázság, ármány és hazafiatlan törekvése felől.

Az antisemita sajtó, különösen ez, védője a nemzet összes jogainak, hatalmasabb védője mint a fennálló törvények, hatalmasabb a védelme a fegyverek védelmével. Az antisemita sajtó kikürtöli a méltatlanságokat s megbélyegezi azokat, lerántja a fátyolt a közérdek rovására előtérbe toló képmutatók arczáról.

S mert ezt teszi — ellene dolgozik a zsidó hatalom s meg nem fontolja, hogy a nemzet, mely drága kincsének tartja alkotmányos szabadságát, úgy védi, úgy őrzi a sajtószabadságot, mint az alkotmányos jogok legszebbikét. Sajtószabadság nélkül nincs alkotmány, nincs jog, nincs törvény nincs igazság! S azért mi magyarok védjük a sajtószabadságot, mert tudjuk, hogy mit cselekszünk, mert tudjuk, hogy ha a sajtószabadság elveszett ki van akkor tördelve a szabadság koronájából a legértékesebb gyémánt.

s erre törekednek a zsidók, ezt szeretnék ők! Ő nekik legyen szabad a sajtó útján esalni, reklamáznai, a népet meghazudni, tévutakra vezetni. Ő nekik legyen kezükben a hatalom — az antisemitáknak azonban, a kik mindig harcolni mernek a fúrfang és gázság ellen — ezentul hallgatniok kell!

Ime nyilvános röpiratban nyíltan követeli már egy a zavarosban halászni szerető nagyváradi zsidó lélek, hogy a sajtószabad-

ság, ez a mi egyedüli megváltoztatlan és át nem formulázott szabadságunk, korlátok közzé szorítassék, a mennyiben megtiltassék azoknak a gonosz antisemitáknak a zsidók ellen szót emelni, vagy csak meg is említeni, hogy a zsidók csaló és fúrfangos nép!

Nem egyedül az antisemitismus érdekében szólunk, hanem szólunk a s a j t ó s z a b a d s á g érdekében, melyet megcsontítani, eltorzítani nem szabad; áldoztunk pénzt, vért, s jogainkból is adhatunk, de a sajtószabadságot feláldoznunk semmi módon nem szabad, mert a míg a nemzet azzal bír, visszaszerezhet mindent, a mit elveszett, de ha nincs sajtószabadság, akkor elvesz az is, a mi még megmaradt. A sajtó szabadság legyen tehát egy oly „ne nyulj hozzám,” melyet még a túldédelgett zsidónak sem szabad büntetlenül érinteni!

Mi pedig véssük szívünkbe nagyértékű jogunk megkímélését, tartsuk emlékezetben, hogy kik azok, a kik a sajtószabadság ellen ádáz kézzel merényletet szőnek, adjuk oda a haza érdekében, ha kell mindenünket, de a szabadságnak ama legdrágább kincsét őrizzük meg hiven utódaink számára! Kötelességünk volt felszólalni a merénylő zsidó ellen — a ki talán parancsolatra írta meg a különben igen gyöngye érvelésű röpirkát, a melyet el fogunk felejteni — de szem elől téveszteni nem fogjuk, hogy éber figyelemmel kell kísérnünk a zsidókat ezentul is — még inkább, mint eddig tettük.

A. A.

Ezer ház.

Budapesten a munkás-osztály azon része, mely jövőjét nem frázisok, hanem gyakorlati tények útján akarja javítani; már évekket ezelőtt egy mozgalmat indított meg, azon czélból, hogy társasággá alakulva apró munkás házakat építsen, mely részlet fizetések útján a munkásnak tulajdonává legyen, a munkás házak száma egyelőre ezerre határozott. E társaság eszméje munkás körökben népszerű lett, a szükséges pénzerő előállítására végett heti befizetések határozottak, oly szép sikerrel, hogy ma már tetemes összeg fekszik tőkesítve a Hazai takarékpénztárnál.

Igy álván a dolgok, az ügy vezetői a város-hoz fordultak egy alkalmas, a városon kívül fekvő tér átengedése miatt, melyre az építkezések megkezdethessenek; a benyújtott tervek, az épületek, úgy mellette alakítandó gyümölcs ültetvények által egy oly telep alakítását helyezik kilátásba, mely egyszerű olcsóság mellett bizonyos külsőre is lévén tekintettel, az egész napon lezsarolt munkás családnak nem csak olcsó, de egészséges, üde nyugvó helyet nyújtana, melyről a szegény ember habár keserves munkája árán, de megnyugodva mondhatná: ez az enyém.

Fővárosunk atyái azonban ez ügyben, mely már rég és rég előttük fekszik, még mind ez ideig mit sem határozottak; nem mintha nem volna köztük, ki belátná, mily megmérhetetlen haszon a gazdagra, ha a szegénynek is van; mily erkölcsi megnyugvás, midőn a mai rosszul értelmezett szocialistikus eszmékkel terhelt korban, egy főváros munkásai nem arról gondolkodnak, hogyan vegyék el a másét, hanem hogy szervezzenek maguknak tulajdont. Lehetetlen, hogy a fővárosi tanács e belátás elől elzárkozzék, nem is hisszük; meg is vagyunk győződve, hogy az eszmet melegen pártolni is fogja, figyelmeztetjük mégis hogy bis dat qui cito dat; a késedelmezés sok jónak vette már el hatását. Munkás körökben ma már nem ritka azon nézet, hogy onnan a késedelmezés mert sok ötszörös és tizszeres házi ur érdeke sértődnek meg. Kiknek pincze lakásaiban sok mun-

kás kénytelen drága pénzért szivni a penészes levegőt és keresetének nagy részét doktor és patikára költeni, míg megépülvén az ezer ház, a pinczék vissza fognak adani eredeti rendeltetésüknek, lesz bennük burgonya, káposzta, de nem ember, kinek az Isten szabad levegőt rendelt.

Miért levelezzünk?

A külpolitikát érintő események iránt, rendszeren a jobban értesülhető központi sajtótól vár a vidéki közvélemény tájékozást és irányt; a mérvadó körök közelébe, a közlekedési eszközöknek a központi centralisatója; a fővárosi sajtónak az említett kérdésekben önkéntelen kiváló helyet biztosít. Nem egészen így áll azonban a dolog belügyi kérdésekre nézve, ezek hatását a vidék érzi legjobban, tehát jogos, sőt szükséges is, hogy szavát hallassa, százsorta ezerszerre még inkább áll pedig ezen jog és szükséglet az antisemita kérdést illetőleg.

Volt már alkalmunk e lapok hasábjain hangsúlyozni miszerint oly, mindenkinek egyenlő jogot biztosító kérdés, mint az antisemitismus több nincs; eredetét nem egyesek szeszélyének, hanem az elkerülhetlen szükség érzetnek köszönvén, alapját igazságok képezvén, melyek az emberieken messze felül állanak; fejlődéséhez követőkre és nem vezérekre van szüksége. Az antisemitismus lehet több eréllyel, kiválóbb sikerrel, feltűnőbb helyen szolgálni, mint más, de eszme felett, melynek elvei ott vannak megírva, hol csak örök igazságot nyilatkoztattak ki, vezérkedni nem lehet. E teljes paritás azonban egyenlő köteleességeket is ró mindenre, ki a kereszténység harczában részt vesz.

Műveltebb korunknak — nem szóllunk végső eshetőségekről — kiválóbb fegyvere a toll, evvel terjesztjük az eszméket és evvel fogjuk győzelemre is segíteni, annál hathatósabban, mentől többen lesznek, kik e fegyvert használják. Ne mondja senki, hogy ahhoz nagyobb gyakoroltság kell, mint sem azzal különösen vidéki ember rendszerint bírhat; tanuljunk ellenségeinktől; ugyan melyik zsidó gyereket tartott valamikor a szerénység vissza attól, hogy nagy politikáról, küldvárokról, sőt a római concilium idejében, a keresztény dogmákról írjon; irtak biz'ők eleget és ha az antisemitismus a végorában nem ébreszti fel a társadalmat, sikerült volna is nekik nézetünket, elveinket, egész életünket meghamisítani. És e sikert mind avval érték el, hogy irtak, jól, rosszul, de mindig irtak.

Kövessük mi is e téren példájukat, írjunk: mit? mindent! történik valami körünkben, mit a zsidó kérdéssel összefüggőnek tartuuk írjuk meg; magunk gondolunk valamit, minek hitünk szerint történni kellene, ismét írjuk meg; ha nem érünk reá kidolgozni, írjuk meg pongyolán de írjunk, mindig írjunk, mai világban csak az vesz, a ki hallgat.

b.

Hogy áll a világ.

Itthon és másutt. Ülésznek Bécsben a delegációk, de a közönségben az ott törtétek nem keltenek nagyobb érdeklődést, mert megszokta már föl sem venni az ottani tárgyalásokat. Különbben a delegációk gépezetszerű pontossággal végzik dolgaikat — annyit sem árt az a gyülekezet, mint a légy, megszavaz akármít, csak követeljenek valamit. Pedig hát nagy dolgokról is van ott szó, csak hogy a beszélgetés kedélyesen folyik, a delegatusok kérdeznak. A miniszterek felelnek s vége mindennek. Kálnoky gróf külügyminiszter még most szentnek látja a békét, s meg van győződve, hogy a Balkán-félszigeten helyre lesz állítva a rend — mert hát ott is „röndnek muszáj lönnyi!” Kállay Béni közös pénzügyminiszter és az okkupált tartományok őrizője mesés dolgokat beszél Bosznia-Hercegovináról s megígéri, hogy nemsokára ez országok a katonai kiadásokat is maguk fogják fődözni, meg a vasútkra költött tőkét is vissza fogják fizetni, csakhogy még most ez nem lehetséges. Elég, hogy e tartományok képesek immár a ma-

guk közigazgatási költségeit fődözni úgy, hogy többlet is marad meg. Mindezt elmondta Kállay, de azt nem mondta meg, hogy mit nyertünk vesztett fejsze nyele gyanánt. Erről hallgat az énekes!

Anglia pártviszonyai nevezetes átalakuláson mennek keresztül. A midőn Gladstone távozott a kormányról ezt mintegy öküént tette. Többsége volt — persze nem mameluk — s a konzervatívok tényleg kisebbségben voltak. Gladstone volt az úr: Salisbury új miniszteriumával csak úgy kormányozhatott tovább, hogy Gladstone kegyelméből függtek. A mostani kormány konzervatív, s reánk nézve érdekes, hogy Anglia a keleti kérdésben semmiesetre sem czimboráskodnék a porta ellen. Gladstone nem számolt nemcsak a keleti kérdéssel, hanem a száraz földi konzervatív áramlattal sem, mely már franciaországba is betört. E korszelleme az mire Gladstone nem terjesztette volt ki figyelmét, s az a korszelleme a konzervativizmus, mely a túlhosszan uralgott „liberalismust“ kiszorítani kezdi Európában és így Angliában is, s ezeknek alapján változtak meg Angliában a pártviszonyok. Minden jel arra mutat hogy a konzervatívok győztesek lesznek a legközelebb megejtendő választások alkalmából.

Oroszország állása a keleti válságban napról napra annál veszélyesebbé kezd válni, mennél nagyobb Angliának ellenszegülése. Arról is van szó, hogy Oroszország mitsem törődve a nemzetközi jogokkal meg fogja szállani már legközelebb Bulgáriát, s ezen lépésével bizonyítja, hogy mennyire veszi Oroszország a többi hatalmasságok jó barátságát. A czár szeszélyétől függ minden, ő nem törődik egy kukkot sem a konferenciákkal.

Franciaországban a miniszterium felajánlotta lemondását Grévy elnöknek ki azonban nem fogadta el lemondást, mert azon véleményben van, hogy a kabinet jelenlegi összetételében megfelel a választások eredményének. A miniszterium ennek következtében elhatározta, hogy bemutatja magát a kamaráknak és csak az a két miniszter fog másokkal helyettesíteni kik nem lettek újból megválasztva. Páris politikai köreiből azzal az eszmével foglalkoznak, hogy köztársasági a lenöki állást alkotnak; más oldalról azonban e hirt megeztáfolják.

Romániából semmi nevezetesebb hír nem jött, de mindenesetre figyelemreméltó a romániai kormány erélyes föllépése a zsidók ellen, a kik már ott is a nagy urat kezdték játszani. Néhány nap előtt tizenkét zsidó zsornaliszta utasított ki Romániából. Persze azok — hozzánk fordultak s majd itt ütök fel tanyájukat. Campineano romániai külügyi miniszter beadta lemondását, Bratiano átvette egyelőre a külügyi tárczát.

Ha végre azt kérdezzük „hogy áll a világ“ azt a feleletet fogjuk magától az általános helyzettől nyerni, hogy ma-holnap a fejére lehet állítva!

TÁRCZA.

A jó szívű Jakab.

„Sok lesz az a kamat Jakab szomszéd!“

„Sok lesz a kamat? Ki beszél itt Dudás urammal? Dudás uram eljött hozzám adjak 100 frt, hát én adok hogy ha tetszik. Én árulok pálinkát, vászont, pipát, dohányt meg más szálk felét is a minek megvan az ára. Ha van pénzem azt is adok. Csak hogy a pénz most nagyon drága. Egy 100 frt. bankót sem adhatok alább 150 frtnál.“

„Már akár hogy okoskodik Jakab szomszéd azért még is csak 50 ft. kamatot fizetnek én a 100 frt. után.“

„Ejnye de nehéz a feje édes Dudás uram, hogy nem tud megérteni. Én nekem van egy papirosom, a melyre az van írva, hogy 100 frt. Dudás uram ezt kölcsön kéri tőlem. Hanem én nem szoktam se kölcsön venni, se kölcsön adni semmit én csak venni meg adni szoktam. Ezt a bankót sem adom kölcsön, hanem eladom. Ha sokalja érte az árt Dudás uram hát nem veszi meg, ha nem sokalja hát megveszi és fizet érte mához egy esztendőre.“

„Ha így okoskodik Jakab szomszéd, hát igaz van, hanem hát adja olcsóbbért azt a bankót bizon nagyon elég volna érte 130 frt.“

„Olcsóbbért? Hát azt hiszi Dudás uram hogy másnak oda adnám ennyiért? Nem biz én. Csak is Dudás uramnak teszem meg a szivességet. Én különben nem kínáltam a portékámat, ha nem tetszik, azért továbbá is jó barátok maradt hatunk.“

„Hiszen tudom, hogy jó barátsággal van hozzám Jakab szomszéd hát azért is fordulok ide bizodalommal és azért kérem, hogy adja olcsóbbért azt a pénzt, mert lássa rosszul megy a mes-

A munka joga.

Az osztrák birodalmi gyűlés legközelebb tárgyalás alá fogja venni a munka jogát; folytatni fogja a mostani kormány a „vasárnapi szünet“ törvénybeiktatásával megkezdett társadalmi kérdések tárgyalását. Az osztrák kormány belátta, hogy a szocializmus ma már nemcsak a tulajdonképeni munkások törekvéseinek ad irányt, hanem kiterjed az a földműves és iparos osztályra valamint a művelt proletárok naponként rohamosan szaporodó seregére. E helyzetnek szükségképeni következménye az általános elégtelenség. A szövegségben álló hatalmak semmiféle hatalmi eszközökkel nem képesek e helyzetet megváltoztatni s bizonyára ennek tudata vezette, nemcsak a német vaskancellárt, hanem az osztrák kormányt is arra hogy a munka joga életbe léptetessék.

A munka joga azt jelenti, hogy minden embernek bármily életpályán joga van munkáját akként érvényre hozni, hogy ezáltal magának biztos létalapot okozhasson. S vajon nem tehetette-e ezt eddig? Nem, mert törvények állottak s állanak fenn, melyek a munkát a tőke rabszolgájává teszik. A munka nincs megfizetve, mert a munkások nincsenek kényszerítve illően díjazni a munkát, jogukban áll kihasználni a kedvező alkalmat, csak annyit fizetve a megbúsult munkásnak a mennyit fizetni kedvük tartja. Joga van az államnak a tőke zsarnokságának gátat vetni! Joga van törvényhozás útján megállapítani, a munka díjjak minimumát! Ép oly joga ez az államnak, mint megóvni a polgárokat a zsarolástól, a csalástól.

Ausztriában nagyban foglalkoznak mindezzel.

Kell-e nagyobb, általánosabb, érzékenyebben sújtó visszaélés, mint midőn a társadalom nagyobbik felének szorult anyagi helyzetét, a kényszerűség által megalkotott nyomasztó viszonyait a kisebbik fél arra használja föl hogy a szűkölködőket, kenyéren szorultakat e telhetetlen pénzvágó rabszolgáivá tegye, nyomorult, a tengődést alig lehetővé tevő bért fizetve a munkás véres veritékes munkájáért?

E visszaéléseknek üzen hadat az osztrák kormány, midőn határt kíván szabni a tőke zsarnokkodásának azon elv kimondásával: a munka érdem szeriut díjazandós erre a munkások törvényileg köteleződikök valamint arra is, hogy a munkás jövőjének biztosításáról is részben gondoskodjanak!

Ez elv a birodalmi gyűlésen már legközelebb vita tárgyát fogja képezni, ez elvnek megvalósulása törvénybe iktatása lesújtó villámként jelent meg ama színpályok láthatárán, kik megalkották a modern rabszolga életet. Ők megdöbbentek, mert uralmuk alapjában van megtagadva.

Bismarck hangoztatta először ez elvet. Ausztria kormánya magáéva tette s keresztül is fogja vinni — a nép szava az osztrák kormány

terség. Tíz pár csizmát is eladtam a jobb világban addig még ma egyen tud adhatok, meg azt is tudja, hogy szegény feleségem fél lábbal már a sirban áll. Annyi a gondom bajom, hogy nem tudom én azt a pénzt teremteni a rendes időre.“

„Hát aztán ha nem is tudja? Azért nem veszünk ám össze. Majd tüzhetünk más terminust.“

„Hát ha már éppenséggel a rendes időre nem tudnám kiteremteni azt a pénzt csakugyan nem lenne belőle nagy baj szomszéd?“

Rég lement a nap mire a két szomszéd megegyezett s a füstös lámpa pislogó fénye alig világította be a melletti kis szobát a hol már az asztalnál ülő Dudás uram remegő kézzel írta alá nevét az első váltóra. A gyér világ se volt képes elpalástolni azt a halványságot, a mely az írás alatt arcán támadt s a néma csendet csak a toll perczegei zavarták meg, a melynek minden mozdulatát figyelő szemmel kísérte a háta mögött álló Jakab.

„Jól van Dudás uram, készen vagyunk. Adjon ide 10 krajczárt a váltó árában én meg adom a pénzt.“

Bizon Dudás uram nem tudott kiválsalni 10 krajczárt a mándli zsebéből, hanem segített rajta a Jakab úgy, hogy levonta a száz ftból, és még figyelmeztette is a hazafelé induló Dudás uramat hogy ezt az egész dolgot csak szivességnak tartsa mert bizon másnak nem tette volna meg azt a barátságot, hogy ilyen szűk világban minden pénzét oda adja más hasznára. Alig maradt nála egy pár forint, úgy hogy azt sem tudja mit csináljon holnap a fizetni valójával. Hálálkodott is érte Dudás uram, megígérvén, hogy hisz majd meg szolgálja ő is alkalmilag ezt a barátságot.

Multak a napok s a napokkal sok dolog is megváltozott. Jakabnál ugyan nem változott semmi, mert most is úgy állt a boltja mint a mult esztendőben látták, még a fején is az az ütött kopott sipka van a melynek érnője alul csak a

mellel szól és a nép szava isten szava. Talán ejön az idő, hogy minálunk is erélyesen hozzáfognak majd a munka jogának megállapítására — hogy mikor lesz az? Erre már a felelettel adósoknak kell maradnunk

Zsidóvilág.

Sok mindenféle náció uralkodott már Magyarországon: tatár, török, német muszka, cseh! Itt előttek nálunk, hol hosszabb, hol rövidebb ideig hanem a jó isten egyenként megszüntetett valamennyitől s utóljára is csak az lett úr e hazán a ki igaz jusson birja e hazát s a magyar. Hanem azt a nációt, a melyik a magyar közé befészkelte magát s a mely a magyar fölött is kezd uralkodni, azt nem egy könnyen lehet nyakunkról lerázni. Farkasokkal, tigrissekkkel hiénákkal csak merbirkózik a jóvaló ember, de ha meglepi őt a zsidó, hasztalan van akkor puska a kezében, ez az ellenség meg nem ijed attól, nem fog azon a golyóbis sem!

Sokan azt mondják, hogy a zsidó most sem nagyobb úr, mint hajdanában s hogy nincs mit félni tőle, mert mi többen vagyunk. Pedig ki látni akar láthatja hogy bizony indestova a zsidók kaparitanak a kezükbe minden hatalmat, van már zsidó bíró, zsidó hivatalnok, zsidó képviselő, zsidó professor és orvos meg zsidóügyvéd tömérdek sok, már arról is olvastunk, hogy némely városban több a zsidó virilista, mint a keresztény s csak paraszthajszál választ az időtől, mikor zsidó miniszterünk is lesz, s ha mi meg nem élük, de megérhetik utódaink, hogy zsidó király fog ülni Szt István trónusán!

De vakoknak és süketeknek hiába beszél az ember, a magyar nemzetet s pedig úgy látszik — vaksággal verte meg az uristen eddigi büneiért, azért nem látja a nagy veszedelmet, a mely a nyakába szakadt már s melytől indestova még akkor sem szabadulhat, ha akarna.

Bizony „zsidóvilágot“ élünk!

És mindinkább zsidósabbá lesz, mert a mi magyar kormányunk a zsidóknak kegyébe jár, kell neki, mert más nem ad pénzt. Hogy csak egy kis példát hozzunk fel, elmondjuk a következő esetet.

Szapáry miniszter kiadta a rendeletet a temesi pénzügyigazgatóságnak hogy az októli kik állami birtokokat részletfizetésre vettek, s az utolsó részleteket le nem fizették, e részletek a legnagyobb szigorral hajtassanak be; az illetők exequáltatnak s az elvet, azaz lefoglalt gabuát árverés útján adják el irgalmatlanul.

A mameluk hadsereg engedelmesskedett a nemes gróf miniszter szavának, elment exequálni, összehívatta a zsidókat s eladta nekik potom áron a bánati életet!

Azok pedig, a kik eleve hírül vették a gróf miniszter rendeletét, siettek fölvenni annyi pénzt,

régi Jakab ritka foga mosolyog ki s a rőt hajjal beárnyékolta szemöldök alól ugyanazok a hamiskás mék kacsingatnak ki, a melyek most olyan szívesen gyönörködnek a sürgő forgó vevők arcaikon, mint ezelőtt akár őt esztendővel. Hanem szegény Dudás uram majd minden nap másra érredt mint a mire fektűt. Csinálta a sok csizmát de hát a vásároknak már csak hírük sem volt és soha se fordult be a ladás kocsij az udvarba hogy vissza ne került volna benne az a reménység a melylyel kiindultak az utra.

Nagy erővel is áldotta meg szívét az Ur Isten hogy meg nem repédt akkor, midőn nyári vásárra már annyi pénze se volt a háznál hogy koporsót vehetett volna feleségének. Ott ült a pitvarban, fejét két tenyerébe hajtva. Kis leányok könyező szeméit nem látá csak a nyakát gyöngyden át fogó kis karok sulyát érte. Oh azok a kis karok a szeretet melegével fogták körül a hideg veritekei ellepített főt; könyebülés helyett ön sulyként nehezkedtek a hevesen lüktető szivre.

— Mit ér az akarat, mit a férfi erő, ha a sors nem adja kezébe az eszközt boldoggá tenni azt a kis teremést kinek fején pihent utóljára a haldókló anya áldó keze? Boldogá tenni? Nem. Csak azt adná az ég hogy nyomor nélkül nevelhetné, hisz talán akkor sem lenne megzavarva annak a halott anyjának az örök álma? De édes Istenem a munkában megerősödött tagokat remegés fogja el, az erős férfi nem képes ülő helyéből felemelkedni, nem képes a szobába bemenni hogy annak a halottnak keblén lyögné el panaszát, mert az üvegesedett szemek kérdőleg néznének reá, azt kérdeznék: „édes uram pihenni vágyom, hol van a koporsóm?“ Ez a kis ház melynek minden zugából a boldogság kandikált ki a belépő felé, most a nyomor tanyája s a mely háztól nem ment el üresen a szegény, most gazdagnak érezné magát, ha az utolsó koldús egy vigasztaló szót hozna ajándékba.

hogy a részleteket kifizessék s hol vették? Csak a zsidó uzorástól 30-40 százalékon! Hát ez mit bizonyít? Azt, hogy zsidó világot élünk, azt, hogy a kormány ily drakonikus rendeletekkel pusztítja a gazdát s emeli a henczegő zsidót!

No szépen vagyunk! Csak tovább is így! Talán mégis megnyílik végre a magyar ember szeme! Adja isten!

H I R E K.

A „Füstölő“ humorisztikus havi közlöny előfizetőihez!

Sok oldalú elfoglaltságom miatt a Füstölő további kiadását megszüntetvén, annak utolsó száma helyett veszik előfizetőink a „Népjog“ politikai hetilap jelen számát és midőn évvel tisztelt előfizetőinktől búcsút veszek, egyuttal azok szíves pártolásába a hason elvű Népjog hetilapot melegen ajánlom

Bartalits Imre.
a Füstölő kiadója.

— A Herczeg Primásnak ismét több jótékony adakozásait látjuk elősorolva az Esztergomi közlönyben. Ő eminenciája, jótékonyágában változatlan marad.

— Bonnaz Sándor csanád egyház megye püspöke folyó hó 4-dikén ünnepelte püspöki méltóságának 25 éves jubileumát. nem vagyunk a divatos többnyire teljesen okadatolatlan jubileumok barátai, de annál több kegyelettel viseltünk egy oly jubileum iránt, mely 25 oly évet ünnepel, melynek majd minden napjára egy jótékony tett esik.

— Halálozás. Gróf Eszterházy Miklós tatai uradalom birtokosa 82 éves korában meghalt. Exclusiv fő úr volt, ki magát a közönséges emberi nemem messze felül állónak tartotta. Politikai téren nem működött. Egyik fia amerikai polgár nőt vett el, kinek e tettét az elhunyt sohasem bocsájtotta meg; másik fia Eszterházy Pál Komárom védelmében 1849-ben mint ezredes vett részt. Merev arisztokratikus nézetei mellett azonban jó tulajdonai is voltak az agg grófnak, vallásos keresztény volt, birtokait nem bérelte ki zsidóknak és sok szegénynek adott.

— Koritnyicza zsidó kézen. A kárpátok e kies helye, hová üdülést keresni megy évente sok előkelő család, különösen a fővárosból, hol status férfaink; adtak egymással találkát, egy zsidó kunsortium által lett megveve. Ugy halljuk Koritnyicza állami tulajdon volt és ez esetben nem is csodáljuk a történetet, ha már anyi elpiszko odik a zsidó útján, csak természetes, hogy az gondoskodik a mosdó vizről is.

— Kézdi-marosvásárhely derék iparosai oly kitűnő munkát készítettek az országos kiállításra; hogy egy külföldi czég 20 ezer csizmát

rendelt meg náluk. Ez ugyan magában örvedetes de most jól vigyázzanak a Kezdiék, nehogy zsidóval kezdjenek, mert ha pogány kézzé kerülnek, bizony higgyék el nekünk, hiába lesz szorgalom fáradság a haszon csakis a zsidóé lesz; hiába minden erőlködés; az ily fajta összeköttetésenincs áldás, anélkül pedig a jóra való keresztény ember nem tud el lenni.

— Báró Andreánszky a pinczehelyi kerület országgyűlési képviselője, az antisemita párt kiváló tagja a napokban kerületét látogatandja meg, lelkes választói szíves fogadására készülnek.

— Gangelbauer bécsi érsek legújabb pásztor levelében óvást emel ama botrányos viszály ellen, melyet Verescsagin orosz festő elkövetett azzal, hogy kiállítván egy festett zsidó csalódot, melyben egy felnőtt zsidó gyerek Jezust egy más zsidó gyereket szoptató nő pedig Morút ábrázolja; Verescsagin tehát a kiközösített Renán tanai szerint festette képét, és csak helyeselhetjük ha a bécsi érsek ez új profanatio erélyesen tiltakozik. A liberalis lapok persze semmibe sem veszik a tiltakozást és nevetségessé igyekeznek tenni az érseki intézkedést, de csak menne a szelid érsek odáig, hogy Bécs azon kerületében, melyben a keresztény vallást így profániáltatik betiltatá papságának a ténykedést és aligha jó üzűen nevetve a most hemzsegő sornaliszta.

— Teleky Sándor gróf ezredes súlyosan beteg, bár orvosai felgyógyulásához reményt kőnek. Kívánja is a kitűnő hazafinak számos tisztelője.

— A kereszténység alapja a valódi haladásnak. Ez czime egy nagyobb munkának, melyre előfizetést hirdet Jedlicska Pál felső diósi pozsony megyei esperes plebános, kinek neve az irodalmi téren eddigis már előnyösen ismer. A munka korunk legfontosabb társadalmi kérdésekre kiadásokat fog kiterjeszkedni hogy a címében foglalt alap igazságot kifejtse. Előfizetési ára a munkának 1,20 kr., mely összeg folyó év végeig a szerzőhöz küldendő F e l s ő D i ó s r a

— Uj cseh szent. Bécsi lapok most sokszor kapnak levelezési lapokat, melyeken a birodalmi czimrel szemben a cseh nemzeti színekben, vörös mezőben fehér alapon Rieger arczképe van. Csak a horvátok el ne tanulják tőlük.

— Jeruzsálem katonája. Olsavszüy honvéd tiszthelyettes a zsidó hitre tért át s Ungváron összeakart kelni egy Rifkével. A házasság azonban így érvénytelen levén, Ungmegye alispánja karhatalommal ugrasztotta szét a zsinagóga szemétdombján megkezdődött lakodalmat. Olsavszüy-nak le kellett mondania tiszthelyettesi rangjáról, s mint őrmestert Kassára tettek át. Itt akadt rabbinus a ki összeboraolta őket a honvédelmi minisztert értesítették ez ügyről s ez a vallásügyi miniszter értesítése után kiirt Kassára, hogy Otsavszüy házassága törvénytelen. A zsidók közt most nagy e jajve-zéklés, mert Olsavszüy és kedvese már túl vannak a „matrimonium consummationum“ állapotán. Lesz tehát egy „Hebron rózsája“ ki házasságban olt házasság nélkül.

bajomban segítsen. Nem tudom a feleségem eltemetni adjon kölcsön annyit a mennyivel tarthatók olyan temetést a milyent megérdemel egy hü feleség.

„Én adjak Dudás szomszéd? Honnan adjak? Segítettem Dudás uramat mindig a mikor kellett meg lehetett, de hát a mi kis pénzem pénzem volt Dudás uramnak adtam. Nagyon rosszul megy a kereskedés hát adok az Istennek ha élni tudok Adjon inkább valamit el Dudás uram, hát ha abból ki teremtheti a költséget?”

Mit adjak hát szomszéd, hiszen nincs már a házamnál egyéb jóságom a Bodri kutyámnál.

„Dehogyan nincs, dehogyan nincs. Hát csak van valami ágyneműje? Vánkus dunna az csak kerül a háznál?”

Bizony csak annyi kerül ott szomszéd a mennyin a feleségem fekszik.

„Hisz annak nincs mán arra szüksége.”

Szegény Dudás uram úgy összerázódott erre a szóra, hogy a hozzá simuló kis leány ijedében sírvá fakadt.

„Nohát gondolkodnék Dudás uram aztán, ha megghigadt fáradjon át hozzám majd megbeszéljük a dolgot.”

Nem szolt a megtört ember s még a fejét sem mozdítá midőn elbucszot tőle a Jakab szomszéd.

Haza érve a Jakab ujre elővette ezt a fiókba zárt fekete táblájú könyvet a melybe előre meg volt írva azoknak a halotti levelük a kik az ő jósz vüségéhez folyamodtak.

Ott volt a Dudás uram neve is.

Nem lehetett olvasni, hogy mi volt az ő lapjára írva, mert aonak Jakab ur csak maga tudta a kulcsát meg a feleségéé, hanem a morgó ajkak árulák csak el, hogy a Dudással kötött üzlet nagy nyereséggel fog lebonyolítani. 300 ft.

— Öngyilkos zsidó gyerek. Frankl Kálmán vasvári lakosnak hasonnevű fia e napokban szüleinek házában a sakter késsel torkát metszette el s félórai szenvedés után kimult. Öngyilkosságának oka fekélyes nyavalyája volt Bizony nem ártana, ha azok zsidó követvne e példát, legalább a társadalom egy csomó poliptól megszabadulna.

— Megfelelt. Egy tekintélyes antisemita érzelmű fővárosi úri emberhez a napokban következő szavakat intézte egy zsidó gavallér: „Mi fiatal zsidók, eddig nem sokat törődünk a vallásunkkal és igyekezetünk beolvadni, de miután azt látjuk hogy önök annyira törnek ellenünk, most már mi is szorosan csatlakozunk orthodox hitsorsosainkhoz, büszkék vagyunk arra, hogy zsidók vagyunk, s majd megláják önök összetartásunk szomorú következményeit.” Erre az antisemita úri ember végig nézett a kek zsidón s így felelt: „Jó hogy mondja. Eddig azt hittem, hogy talán akad a zsidók közt egy kettő, kiből valaha még becsületes ember válhatik. Nyilatkozata után azonban s tisztában vagyunk azzal, hogy reményünk soha sem teljesül s így nincs más hátra, mint azon lennünk, hogy a zsidók mielőbb fölszedjék batyujokat s pusztuljanak nem bánom - Jeruzsálembé!”

— I. Frigyes Vilmos porosz király egyike volt a legnevezetesebb zsidógyűlölőknek. Egyszer a többek közt Droysen város polgármesterét Areliust öt évi börtönre ítélte a bíróság, mivel egy család zsidót eltűnt a városban. A megrökönyödött polgármester a királyhoz fordult kegyelemért s Frigyes Vilmos röviden a következőket írta sajátkezűleg a folyamodvány háttára: Most purdon! Hanem ha még egyszer befogad egy ily zsidót, akkor fölakasztatom!

— Szülők figyelmébe. Tegnap egy megdöbbentő jelenetnek voltunk szemtanúi. Az Andrássy-uton egy trafik ajtajához támaszkodott deszkán több lap van kiakasztva, ezek közt legfelül a gyalázatos „Pikáns Lapok“ is, és pedig akként, hogy a lapot mindenki kényelmesen végig olvashatja. Arra jártunkban két uriasan öltözött 12-13 éves leányka állott a bolt előtt s mindkettő elmedyvedve olvasta a — „Pikáns Lapokat.“ Soká álltak ott (olvastva, nevetgélve csillogó szemekkel. Így szívják magukba a gyermekek a merget, így lesznek megrontva, kiforgatva ártatlanságukból. A szülők figyelmébe ajánljuk ez ügyet. Ha már a sajtó hatóság nem tesz semmit ama gyalázatos szemérmetlen lap ellenében, szólaljanak föl a szülők erélyesen s követeljenek legalább annyit, hogy tiltassák be rendőrileg ez ocsmány erkölcsrontó lap kifüggesztése!

— Sárosmegyének közművelődési egylete tapasztalván, hogy a zsidók nem pártolják, midőn a magyar nyelvet sikerrel előadó tanítók jutalmazására került a sor, a kapni mindig kész jelentkező zsidókat mellőzte, nekik csak akkor helyezvén kilátásba jutalmat, ha a zsidóság igazán támogatni fogja az egyletet. Tehát úgy látszik a derék egylet majd csak a határon akarja nekik a jutalmat mint utra valót kézbesíteni.

kézpénz kölcsön és 700 ft. tartozás meglehetősen százalék.

Még az aprólékos kontót adogatta össze a Jakab, midőn az ajtón félre huzodik be a Dudás uram kis lánya.

„Tisztelti édes atyám Jakab urat itt küldi a párnákat, majd mindjárt elhozom a többi is.”

A jószívű Jakab még czukrot is adott a kis lánynak mikor a fonton mérlegelni kezdte a tollat.

Az utolsó darabbal egy kis összehajtott papirost is hozott a kis leány. Kibontja a Jakab s olvassa: „Rólam se feledkezzék meg szomszéd uram.”

Ugyan mit akar ezzel mondani a szomszéd? Át lép a Jakab a másik portára s beszél Dudás uramhoz hogy hát mit akar maga szomszéd?

Mikor azonban az ajtót kinyitotta, egyszerre elhalványodott, mint a fal, ajkai remegtek s ki rohantva az utcán csak annyit tudott mondani, egy doktort. Azzal bezárta magát a szobájába és nem tudott a megrémült feleségének egy szót se mondani.

A doktor nem sokára ott termett, de akkor már Jakab urnak a halványságon kívül nem volt egyéb baja, a szomszéd ház padozatán pedig a régi halott mellett ott feküd a fris hulla.

A Jakab boltjába nem fordult meg vevő a kinek el ne mondta volna Jakab, hogy kár hogy olyan korhely volt az a Dudás szomszéd. Neki is sok pénzt vitte el de hát Isten neki hamar koldus képpen halt is el, olyan jó szomszédja volt, hogy mindkettőjüket ő temetetti el a saját költségén.

Kettős koporsót vittek a kanyar utcából. Kérdezték az emberek: „Ki temeti el őket?” Hegyesen válaszolt a sarkon ármát áruló anyóka: „A jó szívű Jakab.”

Thordai.

— Strausz Zsigmond pécsi zsidó divat. árus 44 ezer forinttal megbukott, vagyona alig ér valamit, mint azt pécsiek állítják; mi azt hiszük, majd a bukás után többet fog írni.

— Zsidó trifolium Szegeden. Néhány hónap előtt jelentés tétetett a szegedi tanácsnak, hogy Lusig Dolfi, Silberberg Poldi és Braun Móritz zsidó trifolium s volt városházi bádogos munka vállalkozók: számlájuk végleges kiegyenlítése alkalmával a házi pénztárból 3000 forinttal többet vettek fel illetéktelenül. A tanács ez ügyben annak idején elrendelte a vizsgálatot, amely most már be van fejezve. A tisztí ügyészség jegyzőkönyvet vettetett föl az illető három gazemberrel, melyben ezek beismerik, hogy 3000 forintot illetéktelenül vettek föl s kötelezik magukat, hogy ezt azt az összeget három év alatt részletekben visszafizetik. A tanács a zsidó trifolium írásos ajánlatát elfogadta s így az ügy a város karosodása nélkül elintézt nyert; már t. i. úgy, hogy a gazemberek a várost — a melynek persze sok a kiadó pénze — kényszerítik arra, hogy három évre hitelezőjük legyen s a mit ők illetéktelenül kicsaltak egyszerre a várostól azt 3 év alatt fizetik vissza. Biz' ez nem rossz gesáft a zsidókra nézve ebben a pangó világon. Még azt a megjegyzést tegyük, hogy a jelzolt zsegedi zsidó-bádogos trifolium nem adott volna vissza semmit sem, ha véletlenül ki nem derül, hogy annyival többet csikartak ki a várostól! Nincs erre paragrafus?

— Spiritus, technikai használatra. A ki a zsidó zornálok s szerkesztői postáját figyelemmel olvassa, sokszor találhatja a következő szerkesztői üzenetet: „M. K. K. . . .ban „Technikai használatra“ spiritust bármikor árulhat.“ A zsidóknak ezt a technikai használatát a kassai városi kapitányság beszüntette, mert a technikai zsidóknál azt találta, hogy ott pálinkás jó reggelt és jó estét kívánnak egymásnak a fogyasztó „technikusok“! Úgy kellene tenni mindenütt.

VIDÉK.

N. Atád, november 11-én.

E lapok november 6-iki számában tudósítást olvastam a somogy megyei gyűlésről. Hála isten, hogy valahára találkozott egy bizottsági tag, ki megunt a sok szembekötődést és még inkább örülök, hogy e bizottsági tag ép Szalay Imre egy pártunkbeli országgyűlési képviselő, talán példája után akad más megyében is egy vagy másik, ki a kényes kérdéseket fellebbenti. Biz már ideje is, már nagyon furesán kezdettek a megye dolgai me ni és csak valami nagyobb katasztrófa ébreszt fel néha egy egy bizottsági tagot nagyobb tevékenységre, rendszeren mikor már fizetni kell, de hogy valaki már előre gyakorolna ellenőrzést, azt ugyan nem tapasztalja senki.

Valjon hány ember van egy megyében, ki valami hamarosan eltudná mondani, hová jutott a sok közmunka váltság díja, különösen azon özszegek, melyek miatt pár év előtt oly nagy lárna volt, megfizettek-e a szolgabírák, kik bizonyára bokros teendőik folytán elfelejtették a pénztárba beküldeni és hová lett azután; hát még a büntetés pénzek, melyek beszédese már magában is furesa; mert gyakori dolog, hogy ugyanazon kihágásért az egyik szolgabíró öt forinttal bírságot a másik ötvennel. De legyünk nyugodtan majd ezeknek a dolgoknak és csak akad egyszer egy Szalay Imrérük.

Ugyanazon gyűlés alkalmával, midőn Somogy megye szennyesét mosta, egyuttal jubilált is, főfőispánja gróf lett és miután adója kifutja a 3000 forintot, főrendi tag is, volt lelkesedés, sok éltetés fáklyás menet; Somogy hű maradt magához, mindig örülni szokott, ha létra lehetett, melyen valaki feljutott, hogy saját magának mi haszna belőle, azt Somogy már Kupa idejében sem kérdezte.

A főispáni kitüntetés felett nagy volt izrael öröme, itt nálunk is megláttuk rajtuk, hogy győzelmi napot ültek (reméllem ritualis metszés nélkül) és nem is lehet tagadni, hogy a kitüntetés csakugyan hathatós támogatójukat érte, ki számos jelét adta annak, hogy mennyire kedveli a zsidókat. Nem is kételkedtem a zsidók őszintes gén, midőn tőlük hallottam: Gath, wie ist er doch geworden grojs unser fü isphán! Biz az az övék, mint sok más nagy ur, most itt; lesz-e kedvünk majd a kkor ott az övék lenni; azt nem tudjuk de nincs is közünk hozzá.

A kaposi képviselő csak mégis lefőzte az egész kormánypartot és főrendiházat, hány van ott

ki rengeteg fejtörések közt számítja ki, mekkora szakált, zsinoros kaczagány, ősi pallós által rejtse el kézségét mindenre, mi kívántatik, a kaposi képviselő nem csorálta morálta a dolgot, ment egyenesen kézcokra és a többinél legalább egy ló hossal előre van. Eredeti sorsa van a kaposvári kerületnek, nem rég volt képviselője, kinek kezét csóltak, ma pedig van ki maga csókol kezét. Így változik a világ. r. l.

KÖZGAZDASÁG.

Hazai marhánk.

Magyarország szarvasmarha állományában nagy tulsulyban van a magyar-erdélyi marha, mely ma is is 77°/₁₀ját képezi az összes létszámuk. Ez remélhetőleg a jövőben is úgy fog maradni, mert bár a szomszéd országok befolyása és a tejgazdaság felkarolása némely vidéken jövőben mindinkább a nyugati marha tartására fogja indítani a gazdákat, másrészt olyan helyeken, hol a magyar-erdélyi fajta tenyésztése indikálva van, ott e fajta tartásra — mint azt sokan hiszik a mezőgazdasági viszonyok fejlődésével — korántsem szorul háttérbe, hanem ellenkezőleg emelkedő tendenciával bír.

A hazai fajta tenyésztése nem fog csökkenni azért, mert annál inkább halad a mezőgazdaság hazánkban, annál többször és annál mélyebben szántunk; mert minél több helyen és minél okoszerűbben hizlalunk, annál inkább emelkedik értékében az a marha, mely kétségkívül a világ legjobb igavonója s Európa legedzettebb legerőteljesebb s hizlalási czélokra s par excellence alkalmas marhafajtája.

Nemcsak saját gazdáink fordulnak mind sűrűbben a erdélyi és tiszamelléki tenyésztőhöz hanem a morva és csehországi czukorgyáros is már nem ritka vevő igás ököire, s az Arlberg alagut koromja rövid idő mulva talán annyi fehér hizó ökör hátát fogja befekötíteni mint szinesét.

Hazai marhánk kiváló tulajdonságai most inkább mint valaha magukra vonják a külföld figyelmét is. Oroszország és Amerika egyiránt tudakozódnak a bevárlási viszonyok felől és részint hazai fajtájuk javítására, részint egy új fajta meghonosítása szempontából komolyan gondolnak magyar marha behozatalára.

Nem lehetetlen tehát, hogy bármennyire tiszteljük magunk is honi marhánk előnyeit, csak a külföldi vevő fog megtanítani pár évtized múltán hogy magyar-erdélyi fajtánk valóságos értékét felismerjük és érte a megfelelő árt kérjük.

De tekintet nélkül ily messzeső reményekre saját hazai mezőgazdaságunk fejlődése következtében is mindinkább emelkedni fog e fajta értéke. Azért Magyarország állattenyésztési programjának alphája és omegája, mely programot az állam intékezéseiben megtesüla látjuk: a hazai fehérmarhatenyésztésének emelése és azon vidékek, melyeken tenyésztése díszlik, a jövőben lehető tisztántartása és mondjunk: ápolása.

A mi Magyarország mai egyéb marhaállományát illeti, ez meglehetősen vegyes, mert az ország olyan határ vidékén, hol a szomszéd marhája jobb telelő volt a magyarénál, ott ez idegen marhát hoztak be és részint a hazaival való keresztezés által elkorcsosodva, részint rossz tartás által elcsenevészve az állomány átalakult s létesült ama tarka-barka mindenfelé, melyet „hazai szines“ név alatt ismerünk. Ez, kezdve a bukovinai határtól a sziléziai és morva országi határig, tehát országunk éjszaki határa mentén Máramarosmegyétől kezdve Árva, Turóc és Trencsénmegyéig nagyobb részt silányabb alakú, kisebb és kevésbé értékes. Elleuben Alsó-Ausztriából és Stiriából behozott már eredetileg is nagyobb és nagyobb s szebb és hozzáink gazdagabb talaju és gazdaságilag fejlettebb vidékekre behozott marha Nyitramegyéből kezdve le Vas és Zalamegyéig, tehát az ország nyugoti határa mentén nálunk is szépen fejlődött és erőteljes értékben gyarapuló anyagot képez.

Eme tisztán a szomszéd országokra visszavezethető behozatalokon kívül számos helyben nagyobb uradalmak, évtizedek előtt tett idegen marha importjainak hatása ébresztő. Több helyen még a Kárpátok mentében is teljesen elszigetelve itt-ott konstatálható egy-egy külföldről eredő hivatalnok egy bányászati bár szerény, de sajnálatos, nem mindig sikertelen kísérlete, hogy a hazai marhatérképet elcsufítsa Több helyen, mint említünk ezen hazai szinesnek értékes csoportjai vannak úgy pl. Tolnamegyében, Bonyhád vidékén Vasban a Tinka mentén, Sopronban, Pozsonyban Nyitrában stb. E két, h zánkban honos marha kívül meg kell különböztetnünk a tisztá tenyésztett nyugoti fajtákat, melynek részint régebben, részint csak az utolsó években lettek behalozva. Ez utóbbiaknak teheulészáma ma körülbelül 7000 tehénre tehető melyek 200 birtokon tartatnak.

Budapesti tőzsde.

Erték-tőzsde.

— november 12-én.

A tőzsde nem bir nagyobb lendülethez jutni, mert uem bizik a politikai helyzet állandóságában. A mult hétben kitüntetett árak a maiakkal csaknem egyenlő magasak. Lapunk zártakor jegyeztek:

Magyar aranyjár. 4 ^o / ₁₀	97.80
„ papíráradék	90.45
Oszt. hitelrészvény.....	281.50
Magyar hitelbank.....	285.50
Jelzálogbank	108.—
Magyar földhitelintézet zálog levél 4 ¹ / ₂ ^o / ₁₀	95.25
Oszt. magy. bank zálog levél 4 ¹ / ₂ ^o / ₁₀	101.95
Cs. kit. kör. arany	5.94
20 frankos arany.....	9.98
Német márka.....	51.52

Gabona-tőzsde.

A külföldi jelentékeny gabnakészletek eléggé igazolják, hogy kivitelünk, különösen a nyugoti államokba, ez évben nagy mennyiségre rugott föl; mert Németország és Svajcz valamennyi rak-tározó helyén a magyar gabona túl sulyban található. Mindazon által az árakban semmi nevezetesebb változás nem történt. A malmok teljes tartozkodást tanusítottak és a tulajdonosokat új engedményekre igyekeztek kényszeríteni, a mi azonban csak igen csekély mérvben sikerült. Korlátolt forgalom mellett az árak megmaradtak mint a mult héten.

Buza bászági.....	76—81 kg.	7.45—8.05
„ tiszavidéki.....	76—81 „	7.45—8.05
„ pestvidéki.....	76—81 „	7.35—7.95
„ fejérmegyei.....	76—81 „	7.35—7.90
„ bácskai.....	76—81 „	7.35—7.95
„ északmagyarszági.....	76—81 „	7.15—7.65
rozsa.....	70—72 „	6.10—6.35
árpa takarmány.....	60—63 „	5.30—5.85
„ égetni való.....	62—64 „	6.20—7.30
„ sörfőzdei.....	64—66 „	7.55—8.95
zab.....	39—41 „	6.25—6.35
tengeri új bászági.....	75 „	5.75—5.85
„ másnemű.....	73 „	5.60—5.70
köles.....	—	5.40—5.60
káposzta repce.....	— kg. 10 ^o / ₁₀ —11.—	—
repce, új.....	— „ 10 ^o / ₁₀ —11.—	—

Marhavásár.

Pozsony november 9-én. Fölhajtot-tak 1380 drb marhát és pedig 901 magyar, 114 németet, 83 tehenet, 7 bikát, 21 bivalyt 146 szeremeségi marhát. A hangulat nyomott volt. Árak: magyar ökör 56—63 frt, legelőmarha 48—55 frt, bivaly 38—40 frt.

Bécs november 9-én. A szállitmány 2148 darab és pedig 590 magyar, 644 galicizai és 913 német fajta. Változatlan árak mellett a forgalom nyugodt volt. Árak: magyar ökör 53—63, galicizai 52—59 német 54—66 legelő ökör 47—52 frt.

Sertés-üzlet.

Köbánya, nov. 5-én. Az üzlet változatlan. Magyar urasági öreg nehéz 44 frtig, fiatal nehéz 46—47 frt., közép 46—47 frt., könnyű 46—47 frt., közönséges közép 44—45 könnyű 43—44 frt., szerbiai nehéz 43—44 közép 43—45 frt., könnyű 43—46 frt. Hizó két éves makkos 30—33

Szerkesztői üzenetek.

D. H. helyben. Nem, mi tiszta antiszemita vagyunk, tehát közvetítést zsidók számára — de egyáltalában sem — nem fogadunk. Még ez kellene. Menjen a zornálokhoz.

K. . . N: poétának a szerencsen utcában. Aj waj gevalt hát azt gondolja, hogy a „Népjog“ jogot ad önének ily versek beküldésére? azt kéri még hozzá, hogy versszakért csak 20 kr járva mi Önnek adjunk 1 frt öt strofás költeményért? Adja el a szerencsen utcában a gánzli néniéket! Dr. S. T. Öu „Doktor“? Ugyan kinek mondja ezt? Hiszen volt szerencsénk önt a rabbiiskolában láthatni, mert mi oda is eljárnak ám — szellemben!

M. K. Ch. . . n F orsz. képviselő és ügyvéd — úgy tudjunk — izraelita.

Anonymous. Nem haragszunk, csak szidjanak tovább is az ily amonymusok a szemét dombon alusznak. Ön tehát minket nem hoz felindulásba? folytatást várunk, csak aztán ki ne fogyanak a három krajezarjai bélyegre, érte? Jó étvágyat.

H. . . y Béa urnak vaspálya. Szivesen küldjük a „Népjogot“; pártolására számítunk, csak volna helyben sok oly lelkes barátja ügyünknek amint uraságod — hát félnek a zsidótól.

P. . . Mór R-Palotán. Hallottam, hogy él még! Hát nem hallat magáról semmitse — írjon vidéki levelet, lesz ott anyag „elismerés“ nem fog kimaradni!

Felelős szerkesztő: SZALAY KÁROLY.

— Strausz Zsigmond pécsi zsidó divatárus 44 ezer forinttal megbukott, vagyona alig ér valamit, mint azt pécsiek állítják; mi azt hiszük, majd a bukás után többet fog irni.

— Zsidó trifolium Szegeden. Néhány hónap előtt jelentés tétetett a szegedi tanácsnak, hogy Lustig Dolfi, Silberberg Poldi és Braun Móritz zsidó trifolium s volt városházi bádogos munka vállalkozók: számlájuk végleges kiegyenlítése alkalmával a házi pénztárból 3000 forinttal többet vettek fel illetéktelenül. A tanács ez ügyben annak idején elrendelte a vizsgálatot, a mely most már be van fejezve. A tisztí ügyesség jegyzőkönyvet vetetett föl az illető három gazemberrel, melyben ezek beismerik, hogy 3000 forintot illetéktelenül vettek föl s kötelezik magukat, hogy ezt azt az összeget három év alatt részletekben visszafizetik. A tanács a zsidó trifolium irásos ajánlatát elfogadta s így az ügy a város károsodása nélkül elintéztet nyert; már t. i. úgy, hogy a gazemberek a várost — a melynek persze sok a kiadó pénze — kényszerítik arra, hogy három évre hitelezőjük legyen s a mit ökö illetéktelenül kicsaltak egyszerre a várostól azt 3 év alatt fizetik vissza. Biz' ez nem rossz gesáft a zsidókra nézve ebben a pangó világon. Még azt a megjegyzést tegyük, hogy a jelzett szegedi zsidó-bádogos trifolium nem adott volna vissza semmit sem, ha véletlenül ki nem derül, hogy annyival többet csikartak ki a várostól! Nincs erre paragrafus?

— Spiritus ,technikai használatra.“ A ki a zsidó zornálok s szerkesztői postáját figyelemmel olvassa, sokszor találhatja a következő szerkesztői üzenetet: „M. K. K...ban „Technikai használatra“ spiritust bármikor árulhat.“ A zsidóknak ezt a technikai használatát a kassa városi kapitányság beszüntette, mert a technikai zsidóknál azt találta, hogy ott pálinkás jó reggelt és jó estét kívánnak egymásnak a fogyasztó „technikusok“! Úgy kellene tenni mindenütt.

VIDÉK.

N. Atád, november 11-én.

Elapok november 6-iki számában tudósítást olvastam a somogy megyei gyűlésről. Hála isten, hogy valahára találkoztunk egy bizottsági tag, ki megunta a sok szembekötődést és még inkább örülök, hogy e bizottsági tag ép Szalay Imre egy pártunkbeli országgyűlési képviselő, talán példája után akad más megyében is egy vagy másik, ki a kényes kérdéseket fellebbenti. Biz már ideje is, már nagyon furcsán kezdettek a megye dolgai me ni és csak valami nagyobb katasztrófa ébreszt fel néha egy egy bizottsági tagot nagyobb tevékenységre, rendszeresen mikor már fizetni kell, de hogy valaki már előre gyakorolna ellenőrzést, azt ugyan nem tapasztalja senki.

Valjón hány ember van egy megyében, ki valami hamarosan el tudná mondani, hová jutott a sok közmunka váltság díja, különösen azon özszegek, melyek miatt pár év előtt oly nagy láрма volt, megfizették-e a szolgabírák, kik bizonyára bokros teendőik folytán elfelejtették a pénztárba beküldeni és hová lett azután; hát még a büntetés pénzek, melyek beszédese már magában is furcsa; mert gyakori dolog, hogy ugyanazon kihágásért az egyik szolgabíró öt forinttal bírságot a másik ötvennel. De legyünk nyugodtan majd ezeknek a dolgoknak és csak akad egyszer egy Szalay Imrérük.

Ugyanazon gyűlés alkalmával, midőn Somogy megye szennyesét mosta, egyuttal jubilált is, főfőispánja gróf lett és miután adója kifutja a 3000 forintot, főrendi tag is, volt lelkesedés, sok éltetés faklyás menet; Somogy hú maradt magához, mindig örülni szokott, ha létra lehetett, melyen valaki feljutott, hogy saját magának mi haszna belőle, azt Somogy már Kupa idejében sem kérdezte.

A főispáni kitüntetés felett nagy volt izrael öröme, itt nálunk is megláttuk rajtuk, hogy győzelmi napot ültek (reméllem ritualis metszés nélkül) és nem is lehet tagadni, hogy a kitüntetés csakugyan hathatós támogatójukat érte, ki számos jelét adta annak, hogy mennyire kedveli a zsidókat. Nem is kételkedtem a zsidók őszinteségén, midőn tőlük hallottam: Gath, wie ist er doch geworden grojs unser fü isphán! Biz az az övök, mint sok más nagy ur, most itt; lesz-e kedvünk majd a kkor ott az övök lenni; azt nem tudjuk de nincs is közünk hozzá.

A kaposi képviselő csak mégis lefőzte az egész kormánypartot és főrendiházat, hány van ott

ki rengeteg fejtörések közt számítja ki, mekkora szakált, zsinoros kaczagány, ősi pallós által rejtse el kézségét mindenre, mi kívántatik, a kaposi képviselő nem csorálta morálta a dolgot, ment egyesesen kézsokra és a többinél legalább egy ló hosszal előre van. Eredeti sorsa van a kaposvári kerületnek, nem rég volt képviselője, kinek kezét csókolnak, ma pedig van ki maga csókol kezét. Így változik a világ.

r. l.

KÖZGAZDASÁG.

Hazai marhánk.

Magyarország szarvasmarha állományában nagy tulsulyban van a magyar-erdélyi marha, mely ma is is 77°/óját képezi az összes létszámuk. Ez remélhetőleg a jövőben is úgy fog maradni, mert bár a szomszéd országok befolyása és a tejjgazdaság felkarolása némely vidéken jövőben mindinkább a nyugati marha tartására fogja indítani a gazdákat, másrészt olyan helyeken, hol a magyar erdélyi fajta tenyésztése indikálva van, ott e fajta tartásra — mint azt sokan hiszik a mezőgazdasági viszonyok fejlődésével — korántsem szorul háttérbe, hanem ellenkezőleg emelkedő tendenciával bír.

A hazai fajta tenyésztése nem fog csökkenni azért, mert annál inkább halad a mezőgazdaság hazánkban, annál többször és annál mélyebben szántunk; mert minél több helyen és minél okoszerűbben hizlalunk, annál inkább emelkedik értékében az a marha, mely kétséggel a világ legjobb igavonója s Európa legedzettebb legerőteljesebb s hizlalási czélokra s par excellence alkalmas marhafajtája.

Nemcsak saját gazdáink fordulnak mind sürűbben az erdélyi és tiszamelléki tenyésztőhöz hanem a morva és csehországi czukorgyáros is már nem ritka vevő igás ököreire, s az Arlberg alagut koromja rövid idő múlva talán annyi fehér hizó ökör hátát fogja befekéltetni mint szinesét.

Hazai marhánk kiváló tulajdonságai most inkább mint valaha magukra vonják a külföld figyelmét is. Oroszország és Amerika egyiránt tudakozódnak a bevárlási viszonyok felől és részint hazai fajtájuk javítására, részint egy új fajta meghonosítása szempontából komolyan gondolnak magyar marha behozatalára.

Nem lehetetlen tehát, hogy bármennyire tiszteljük magunk is honi marhánk előnyeit, csak a külföldi vevő fog megtanítani pár évtized múltán hogy magyar-erdélyi fajtánk valóságos értékét felismerjük és érte a megfelelő árt kérjük.

De tekintet nélkül ily messzeső reményekre saját hazai mezőgazdaságunk fejlődése következtében is mindinkább emelkedni fog e fajta értéke. Azért Magyarország állattenyésztési programjának alphája és omegája, mely programot az állam intékezéseiben megteszta látjuk: a hazai fehér marha tenyésztésének emelése és azon vidékek, melyeken tenyésztése diszlik, a jövőben lehető tisztántartása és mondjunk: ápolása.

A mi Magyarország mai egyéb marhaállományát illeti, ez meglehetősen vegyes, mert az ország olyan határ vidékén, hol a szomszéd marhája jobb telelő volt a magyarénál, ott ez idegen marhát hoztak be és részint a hazaival való keresztes által elkoresosodva, részint rossz tartás által elcsenevészve az állomány átalakult s létesult ama tarka-barka mindenfélév, melyet „hazai szines“ név alatt ismertünk. Ez, kezdve a bukovinai határtól a sziléziai és morva országai határig, tehát országunk éjszaki határa mentén Máramaros megyétől kezdve Árva, Turóc és Trencsén megyéig nagyobbrészt silányabb alakú, kisebb és kevesbb értékes. Elleuben Alsó-Ausztriából és Stíriából behozott már eredetileg is nagyobb is nagyobb s szebb és hozzánk gazdagabb talaju és gazdaságilag fejlettebb vidékekre behozott marha Nyitramegyéből kezdve le Vas és Zalamegyéig, tehát az ország nyugoti határa mentén nálunk is szépen fejlődött és erőteljes értékben gyarapuló anyagot képez.

Eme tisztán a szomszéd országokra visszavezethető behozatalokon kívül számos helyben nagyobb uradalmak, évtizedek előtt tett idegen marha importjainak hatása ébresztő. Több helyen még a Kárpátok mentében is teljesen elszigetelve itt-ott konstatálható egy-egy külföldről eredő hivatalnok egy bányatiszt bá s szerény, de sajnálatos, nem mindig sikertelen kísérlete, hogy a hazai marhatérképet elcsufítsa. Több helyen, mint említünk ezen hazai szinesnek értékes csoportjai vannak ugy pl. Tolnamegyében, Bonyhád vidékén Vasban a Tinka mentén, Sopronban, Pozsonyban Nyitrában stb. E két, h zánkban honos marha kívül meg kell különböztetnünk a tisztá tenyésztett nyugoti fajtákat, melynek részint régebben részint csak az utolsó években lettek behalozva. Ez utóbbiaknak tehuélet-száma ma körülbelül 7000 tehénre tehető melyek 200 birtokon tartatnak.

Budapesti tőzsde.

Erték-tőzsde.

— november 12-én.

A tőzsde nem bir nagyobb lendülethez jutni, mert uem bizik a politikai helyzet állandóságában. A mult hétben kitüntetett árak a maiakkal csaknem egyenlő magasak. Lapunk zártakor jegyeztek:

Magyar aranyjár. 4 ^o / _o	97.80
„ papíráradék	90.45
Osztrák hitelrészvény.....	281.50
Magyar hitelbank.....	285.50
Jelzálogbank	108.—
Magyar földhitelintézet zálog levél 4 ¹ / ₂ ^o / _o	95.25
Osztrák-magyar bank zálog levél 4 ¹ / ₂ ^o / _o	101.95
Cs. kit. kör. arany	5.94
20 frankos arany.....	9.98
Német márka.....	51.52

Gabona-tőzsde.

A külföldi jelentékeny gabnakészletek eléggé igazolják, hogy kivitelünk, különösen a nyugoti államokba, ez évben nagy mennyiségre ragott föl; mert Németország és Svajcz valamennyi raktározó helyén a magyar gabona túl sulyban található. Mindazon által az árakban semmi nevezetesebb változás nem történt. A malmok teljes tartozkodást tanusítottak és a tulajdonosokat új engedményekre igyekeztek kényszeríteni, a mi azonban csak igen csekély mérvben sikerült. Korlátolt forgalom mellett az árak megmaradtak mint a mult héten.

Bura bászági.....	76—81 kg.	7.45—8.05
„ tiszavidéki.....	76—81 „	7.45—8.05
„ pestvidéki.....	76—81 „	7.35—7.95
„ fejérmegyei.....	76—81 „	7.35—7.90
„ bácskai.....	76—81 „	7.35—7.95
„ északmagyarszági.....	76—81 „	7.15—7.65
Rozs.....	70—72 „	6.10—6.85
árpa takarmány.....	60—63 „	5.30—5.85
„ égetni való.....	62—64 „	6.20—7.30
„ sörfőzdei.....	64—66 „	7.55—8.95
zab.....	39—41 „	6.25—6.85
tengeri új bászági.....	75 „	5.75—5.85
„ másnemű.....	73 „	5.60—5.70
köles.....	— kg.	10 ^o / _o —11.—
káposzta repce.....	— „	10 ^o / _o —11.—
repce, új.....	— „	10 ^o / _o —11.—

Marhavásár.

Pozsony november 9-én. Főlhajtottak 1380 drb marhát és pedig 901 magyar, 114 németet, 83 tehenet, 7 bikát, 21 bivalyt 146 szeremségi marhát. A hangulat nyomott volt. Árak: magyar ökör 56—63 frt, legelőmarha 48—55 frt, bivaly 38—40 frt.

Bécs november 9-én. A szállitmány 2148 darab és pedig 590 magyar, 644 galicziai és 913 német fajta. Változatlan árak mellett a forgalom nyugodt volt. Árak: magyar ökör 53—63, galicziai 52—59 német 54—66 legelő ökör 47—52 frt.

Sertés-üzlet.

Köbánya, nov. 5-én. Az üzlet változatlan. Magyar urasági öreg nehéz 44 frtfg, fiatal nehéz 46—47 frt., közép 46—47 frt., könnyű 46—47 frt., közönséges közép 44—45 könnyű 43—44 frt., szerbiai nehéz 43—44 közép 43—45 frt., könnyű 43—46 frt. Hizó két éves makkos 30—33

Szerkesztői üzenetek.

D. H. helyben. Nem, mi tiszta antiszemita vagyunk, tehát közvetítést zsidók számára — de egyáltalában sem — nem fogadunk. Még ez kellene. Menjen a zornálokhoz.

K... N: poetának a szerecsen utcában. Aj waj gevalt hát azt gondolja, hogy a „Népjog“ jgót ad önnék ily versek beküldésére? azt kéri még hozzá, hogy verszakért csak 20 kr járván mi önnék adjunk 1 frt öt strofás költeményért? Adja el a szerecsen utcában a gánzli néniéne! Dr. S. T. Öu „Doktor“? Ugyan kinek mondja ezt? Hiszen volt szerencsénk önt a rabbiiskolában láthatni, mert mi oda is eljárnak ám — szellemben!

M. K. Ch... n F orsz. képviselő és ügyvéd — ugy tudjuk — izraelita.

Anonymus. Nem haragszunk, csak szidjanak tovább is az ily amonymusok a szemét dombon alusznak. Ön tehát minket nem hoz felindulásba? folytatást várunk, csak aztán ki ne foganak a három krajezárjai bélyegre, érte? Jó étvágyat.

H... y Béla urnak vaspálya. Szivesen küldjük a „Népjogot“; pártolására számítunk, csak volna helyben sok oly lelkes barátja ügyünknek amint uraságod — hát félnek a zsidótól.

P... Mór R-Palotán. Hallóttam, hogy él még! Hát nem hallat magáról semmitse — írjon vidéki levelet, lesz ott anyag „elismerés“ nem fog kimaradni!

Felelős szerkesztő: SZALAY KÁROLY.